

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

16 iunie 2022 *

„Recurs – Concurență – Înțelegeri – Unități de disc optice – Decizie prin care se constată o încălcare a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 – Încălcare unică și continuă – Noțiuni – Acorduri coluzive privind cereri de ofertă legate de unități de disc optice pentru laptopuri și computere desktop organizate de doi fabricanți de computere”

În cauza C-698/19 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 20 septembrie 2019,

Sony Optiarc Inc., cu sediul în Atsugi (Japonia),

Sony Optiarc America Inc., cu sediul în San Jose (Statele Unite),

reprezentate de E. Kelly, N. Levy și R. Snelders, avocats,

recurente,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de A. Dawes, M. Farley, F. van Schaik și L. Wildpanner, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din doamna K. Jürimäe (raportoare), președinta Camerei a treia, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a patra, și domnii S. Rodin și N. Piçarra, judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 3 iunie 2021,

* Limba de procedură: engleza.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Sony Optiarc Inc. și Sony Optiarc America Inc. (denumite în continuare, împreună, „recurente”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 12 iulie 2019, Sony Optiarc și Sony Optiarc America/Comisia (T-763/15, nepublicată, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2019:517), prin care acesta le-a respins acțiunea având ca obiect, cu titlu principal, anularea în parte a Deciziei C(2015) 7135 final a Comisiei din 21 octombrie 2015 referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul AT.39639 – Unități de disc optice) (denumită în continuare „decizia în litigiu”) în măsura în care le privește și, cu titlu subsidiar, reducerea cuantumului amenzii care le-a fost aplicată.

Cadrul juridic

- 2 Potrivit articolului 23 alineatele (2) și (3) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101 și 102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167, rectificare în Ediție specială, 08/vol. 4, p. 269):

„(2) Comisia [Europeană] poate aplica, prin decizie, amenzi asupra întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea:

- (a) încalcă articolul [101 sau articolul 102 TFUE] sau
- (b) contravin unei decizii care dispune măsuri provizorii în temeiul articolului 8 sau
- (c) nu respectă un angajament care devine obligatoriu printr-o decizie în temeiul articolului 9.

[...]

Dacă încălcarea săvârșită de o asociație privește activitățile membrilor săi, amenda nu depășește 10 % din suma cifrelor de afaceri totale ale fiecărui membru activ pe piața afectată de încălcarea săvârșită de asociație.

(3) La stabilirea valorii amenzii, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării.”

- 3 Articolul 27 alineatul (2) din acest regulament prevede:

„Drepturile la apărare ale părților în cauză sunt pe deplin garantate în cadrul procedurilor. Acestea au dreptul de acces la dosarul Comisiei, sub rezerva interesului legitim al întreprinderilor de a-și proteja secretele de afaceri. Dreptul de acces la dosar nu include accesul la informațiile confidențiale și documentele interne ale Comisiei sau ale autorităților de concurență ale statelor membre. În special, dreptul de acces nu include accesul la corespondența dintre Comisie și autoritățile de concurență ale statelor membre sau dintre acestea din urmă, inclusiv documentele întocmite în temeiul articolelor 11 și 14. Nici o dispoziție din prezentul alineat nu împiedică Comisia să divulge și să utilizeze informațiile necesare pentru a dovedi o încălcare.”

4 Articolul 31 din regulamentul menționat are următorul cuprins:

„Curtea de Justiție are plenitudine de competență cu privire la acțiunile introduse împotriva deciziilor prin care Comisia stabilește o amendă sau o penalitate cu titlu cominatoriu. Curtea de Justiție poate elimina, reduce sau mări amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată.”

5 În ceea ce privește calcularea amenzilor, punctele 6 și 13 din Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările privind calcularea amenzilor”) prevăd:

„6. [...] [C]ombinarea valorii vânzărilor care au legătură cu încălcarea cu durata acesteia este considerată o valoare de înlocuire adecvată pentru a reflecta importanța economică a încălcării, precum și ponderea relativă a fiecărei întreprinderi participante la încălcare. Referirea la acești indicatori oferă o bună imagine asupra valorii aproximative a amenzii și nu ar trebui să fie considerată drept bază a unei metode de calcul automat și aritmetic.

[...]

13. Pentru a determina quantumul de bază al amenzii care urmează să fie aplicată, Comisia utilizează valoarea vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere, care au legătură directă sau indirectă cu încălcarea, în sectorul geografic relevant din teritoriul [Spațiului Economic European (SEE)]. [...]”

Istoricul litigiului și decizia în litigiu

6 Istoricul litigiului figurează la punctele 1-32 din hotărârea atacată și poate fi rezumat după cum urmează în scopul prezentei proceduri.

7 Prima reclamantă, Sony Optiarc (fostă Sony NEC Optiarc Inc.), este o societate pe acțiuni de drept japonez. Ea a fost constituită la 3 aprilie 2006, ca societate în comun, de Sony Corporation și de NEC Corporation, sub denumirea Sony NEC Optiarc Inc. Fiecare societate-mamă a participat cu activitatea sa în sectorul unităților de disc optice (denumite în continuare „ODD”).

8 Începând de la 2 aprilie 2007, Sony NEC Optiarc, împreună cu filiala pe care o deține în proporție de 100 %, Sony Optiarc America (fostă Sony NEC Optiarc America Inc.), a doua reclamantă, a negociat și a obținut contracte în urma unor cereri de ofertă și a primit comenzi privind ODD cel puțin din partea Dell Inc. Sony NEC Optiarc și Sony NEC Optiarc America sunt desemnate împreună „Sony Optiarc” în decizia în litigiu. În schimb, „Sony/Optiarc” desemnează, în decizia în litigiu, cuplul compus din Sony Corporation și Sony Optiarc, care au făcut, împreună, declarații orale și au răspuns la solicitări de informații ale Comisiei. După 1 septembrie 2007, Sony NEC Optiarc a continuat să participe la procedurile de cerere de ofertă organizate de Dell. Ea a fost asistată de un angajat al Sony Electronics (Singapore) Pte. Ltd, care acționa în numele societății Sony Optiarc și pe baza instrucțiunilor acesteia.

9 Încălcarea în discuție privește ODD utilizate în special în computerele personale (computere desktop și laptopuri) produse de Dell și de Hewlett Packard (denumită în continuare „HP”).

- 10 Dell și HP sunt principalele două producătoare de produse originale pe piața mondială a computerelor personale. Ambele societăți utilizează proceduri de cerere de ofertă standard la nivel mondial care implică printre altele negocieri trimestriale cu privire la un preț la nivel mondial și la volume de achiziții globale cu un număr mic de furnizori de ODD preselectați.
- 11 Procedurile de cerere de ofertă cuprind cereri de deviz, cereri de deviz electronice, negocieri online, licitații electronice și negocieri bilaterale (offline). La încheierea unei proceduri de cerere de ofertă, clienții atribuie volume furnizorilor de ODD participanți potrivit prețurilor pe care le stabilesc.
- 12 La 14 ianuarie 2009, Comisia a primit o cerere de imunitate în temeiul Comunicării privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2006, C 298, p. 17, Ediție specială, 08/vol. 5, p. 3), introdusă de Koninklijke Philips NV. La 29 ianuarie și la 2 martie 2009, cerere a respectivă a fost completată pentru a include, pe lângă această societate, Lite-On IT Corporation și întreprinderea lor comună, Philips & Lite-On Digital Solutions Corporation.
- 13 La 30 iunie 2009, Comisia a acordat o imunitate condiționată societăților Koninklijke Philips, Lite-On IT și Philips & Lite-On Digital Solutions.
- 14 La 18 iulie 2012, Comisia a adresat o comunicare privind obiecțiunile către 13 furnizori de ODD, printre care și recurențelor (denumită în continuare „comunicarea privind obiecțiunile”), în care a arătat că aceștia încălcaseră articolul 101 TFUE și articolul 53 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4, denumit în continuare „Acordul privind SEE”) prin participarea la o înțelegere privind ODD în perioada cuprinsă între 5 februarie 2004 și 29 iunie 2009, constând în coordonarea comportamentului lor în legătură cu cererile de ofertă organizate de doi fabricanți de computere, și anume de Dell și HP.
- 15 La 29 octombrie 2012, ca răspuns la comunicarea privind obiecțiunile, recurențele au prezentat, împreună, observații scrise. La 29 și 30 noiembrie 2012 a avut loc o audiere la care au participat toți destinatarii comunicării privind obiecțiunile.
- 16 La 21 octombrie 2015, Comisia a adoptat decizia în litigiu.
- 17 În aceasta din urmă, Comisia a considerat că participanții la înțelegere și-au coordonat comportamentele concurențiale cel puțin de la 23 iunie 2004 până la 25 noiembrie 2008. Ea a precizat că această coordonare s-a realizat prin intermediul unei rețele de contacte bilaterale paralele. Aceasta a arătat că participanții la înțelegere urmăreau să își adapteze volumele de pe piață și să se asigure că prețurile rămân la niveluri mai mari decât cele la care ar fi fost în lipsa acestor contacte bilaterale.
- 18 Comisia a precizat în decizia în litigiu că coordonarea dintre participanții la înțelegere viza conturile de clienți ale Dell și ale HP. Potrivit Comisiei, în plus față de negocierile bilaterale cu furnizorii lor de ODD, Dell și HP aplicau proceduri de cerere de ofertă standardizate, care aveau loc cel puțin trimestrial. Ea a arătat că membrii înțelegerii au utilizat rețeaua lor de contacte bilaterale pentru manipularea acestor proceduri de cerere de ofertă, contracarând astfel încercările clienților lor de a stimula concurența la nivelul prețurilor.

- 19 Potrivit Comisiei, schimburile periodice de informații au permis membrilor înțelegerii în special să cunoască foarte în detaliu intențiile concurenților lor înainte chiar de a se angaja în procedura de cerere de ofertă și, prin urmare, să își stabilească strategia concurențială.
- 20 Comisia a adăugat că, la intervale regulate, membrii înțelegerii făceau schimb de informații legate de prețuri privind conturile clienților individuali, precum și de informații fără legătură cu prețurile, cum ar fi producția existentă, capacitatea de furnizare, situația stocurilor, situația calificării și momentul introducerii de noi produse sau de îmbunătățiri. Ea a arătat că, în plus, furnizorii de ODD supravegheau rezultatele finale ale procedurilor de cerere de ofertă închise, cu alte cuvinte clasamentul, prețul și volumul obținute.
- 21 Comisia a arătat de asemenea că, știind că trebuiau să își păstreze contactele secrete față de clienți, furnizorii de ODD utilizau, pentru a se contacta, mijloacele pe care le considerau suficient de adecvate pentru atingerea rezultatului dorit. Ea a precizat că, de altfel, o tentativă de a convoca o reuniune în vederea organizării unor reuniuni multilaterale regulate între acești furnizori eșuase în cursul anului 2003, după ce fusese dezvăluită unui client. Potrivit Comisiei, în locul acestor reuniuni, au existat contacte bilaterale, în esență sub formă de apeluri telefonice și uneori și prin mesaje electronice, inclusiv pe adrese de e-mail private și prin servicii de mesagerie instantanee, sau în cadrul unor reuniuni, în principal la nivelul administratorilor de conturi globale.
- 22 Comisia a constatat că participanții la înțelegere se contactau regulat, iar contactele, în principal prin telefon, deveneau mai frecvente la momentul procedurilor de cerere de ofertă, în timpul cărora interveneau mai multe apeluri pe zi între anumite perechi de participanți la înțelegere. Ea a precizat că, în general, contactele între anumite perechi de participanți la înțelegere erau semnificativ mai numeroase decât între altele.
- 23 În ceea ce privește calculul quantumului amenzii aplicate recurențelor, Comisia s-a întemeiat pe Orientările privind calcularea amenzilor.
- 24 Mai întâi, pentru a determina quantumul de bază al amenzii, Comisia a considerat că, având în vedere diferențele semnificative în ceea ce privește durata participării furnizorilor de ODD la înțelegere și pentru a reflecta mai bine impactul real al acesteia din urmă, era adecvat să se recurgă la o medie anuală calculată pe baza valorii reale a vânzărilor realizate de întreprinderile în cauză în cursul lunilor calendaristice complete de participare a lor la încălcare.
- 25 Astfel, Comisia a explicat că valoarea vânzărilor a fost calculată pe baza vânzărilor de ODD destinate computerelor personale, facturate entităților HP și Dell situate în SEE.
- 26 Pe de altă parte, Comisia a considerat că, având în vedere că comportamentul anticoncurențial în ceea ce privește HP a început mai târziu și pentru a ține seama de evoluția înțelegerii, valoarea relevantă a vânzărilor ar urma să fie calculată separat pentru HP și pentru Dell și că vor fi aplicați doi coeficienți de multiplicare în funcție de durată.
- 27 În ceea ce privește recurențele, întrucât participarea acestora la contactele cu privire la HP nu a fost demonstrată, Comisia nu a reținut răspunderea lor decât pentru coordonarea lor în ceea ce privește Dell.

- 28 În continuare, Comisia a decis că, din moment ce acordurile de coordonare a prețurilor se numărau, prin însăși natura lor, printre cele mai grave încălcări ale articolului 101 TFUE și ale articolului 53 din Acordul privind SEE, iar înțelegerea privea cel puțin SEE, procentajul aplicat în funcție de gravitate în speță ar fi de 16 % pentru toți destinatarii deciziei în litigiu.
- 29 Pe de altă parte, Comisia a arătat că, având în vedere împrejurările cauzei, a decis să adauge un quantum suplimentar de 16 % în scop de descurajare.
- 30 În plus, Comisia a redus quantumul amenzii aplicate recurentelor cu 3 %, pentru a ține seama de faptul că acestea nu au avut cunoștință despre partea din încălcarea unică și continuă referitoare la HP, în scopul de a reflecta în mod adecvat și suficient caracterul mai puțin grav al comportamentului lor.
- 31 Dispozitivul deciziei în litigiu, în măsura în care vizează recurentele, are următorul cuprins:

„Articolul 1

Următoarele întreprinderi au încălcat articolul 101 TFUE și articolul 53 din Acordul privind SEE prin participarea, în perioadele indicate, la o încălcare unică și continuă, compusă din mai multe încălcări distincte, în sectorul [ODD] care acoperă întreg teritoriul SEE și care a constat în acorduri de coordonare a prețurilor:

[...]

- (g) Sony Optiarc [...], în perioada cuprinsă între 25 iulie 2007 și 29 octombrie 2008, și Sony Optiarc America [...], în perioada cuprinsă între 25 iulie 2007 și 31 octombrie 2007, pentru coordonarea acestora în ceea ce privește Dell;

[...]

Articolul 2

Pentru încălcarea menționată la articolul 1 se aplică următoarele amenzi:

[...]

- (g) Sony Optiarc [...]: 9 782 000 de euro, din care 5 433 000 de euro în solidar cu Sony Optiarc America [...]

[...]”

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 32 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 31 decembrie 2015, recurentele au introdus o acțiune având ca obiect, cu titlu principal, anularea deciziei în litigiu în măsura în care le privește și, cu titlu subsidiar, reducerea quantumului amenzii care le-a fost aplicată.
- 33 În susținerea acțiunii lor, recurentele invocau două motive referitoare, primul, în esență la existența unei încălcări a articolului 101 TFUE, iar al doilea, invocat cu titlu subsidiar, la calcularea quantumului acestei amenzi.

34 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins aceste motive și, prin urmare, acțiunea în întregime.

Concluziile părților

35 Prin recursul formulat, recurentele solicită Curții:

- anularea hotărârii atacate;
- admiterea concluziilor prezentate în primă instanță;
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a celor efectuate în cadrul procedurii în primă instanță, și,
- cu titlu subsidiar, trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și soluționarea odată cu fondul a cererii privind cheltuielile de judecată aferente procedurilor în primă instanță și în recurs.

36 Comisia solicită Curții:

- respingerea recursului și
- obligarea recurentelor la plata tuturor cheltuielilor de judecată efectuate în cadrul prezentei proceduri.

Cu privire la recurs

37 În susținerea recursului formulat, recurentele invocă patru motive, care se referă în esență la aprecierea de către Tribunal, potrivit primului, a existenței unei încălcări unice și continue, potrivit celui de al doilea, a duratei acestei încălcări, potrivit celui de al treilea, a constatării mai multor încălcări distincte, precum și, potrivit celui de al patrulea, a quantumului amenzii care le-a fost aplicată.

38 Curtea consideră oportun să examineze al treilea motiv înainte de a aprecia primul, al doilea și al patrulea motiv.

Cu privire la al treilea motiv

Argumentația părților

39 Al treilea motiv invocat de recurente cuprinde două aspecte.

- *Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv*

40 Prin intermediul primului aspect al celui de al treilea motiv, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat că Comisia nu le-a încălcat dreptul la apărare prin faptul că le-a imputat, pentru prima dată, în decizia în litigiu, participarea la mai multe încălcări distincte.

- 41 Comunicarea privind obiecțiunile ar fi menționat, în special în considerentele (310), (317) și (318), existența unei încălcări unice și continue. Comisia ar fi apreciat că era artificial să se scindeze comportamentele invocate în mai multe încălcări distincte. Or, în decizia în litigiu, Comisia ar fi sugerat, pentru prima dată, că această încălcare unică și continuă ar fi alcătuită din mai multe încălcări distincte. Această decizie s-ar îndepărta, așadar, în mod substanțial de calificarea reținută în comunicarea privind obiecțiunile și, prin urmare, recurențele nu ar fi avut posibilitatea, înainte de adoptarea deciziei menționate, să conteste calificarea ca încălcare distinctă și autonomă a fiecărui contact în parte.
- 42 În această privință, prin faptul că a reținut, la punctele 211, 212 și 219 din hotărârea atacată, că o încălcare unică și continuă este compusă în mod necesar din încălcări distincte, Tribunalul ar fi ajuns la o concluzie contrară jurisprudenței Tribunalului și a Curții, care nu ar avea în vedere necesitatea, ci numai posibilitatea ca o încălcare unică și continuă să fie constituită din încălcări distincte. Procedând astfel, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept care l-ar fi determinat să nu recunoască încălcarea de către Comisie a dreptului la apărare al recurențelor.
- 43 În memoriul său în răspuns, Comisia formulează, în primul rând, două comentarii generale înainte de a răspunde la argumentele dezvoltate în cele două aspecte ale celui de al treilea motiv invocat de recurențe.
- 44 *Primo*, argumentele recurențelor referitoare la constatarea incidentală a Comisiei din decizia în litigiu, potrivit căreia contactele lor anticoncurențiale ar constitui de asemenea mai multe încălcări distincte, ar fi inoperante. Astfel, Tribunalul ar fi confirmat constatarea principală a Comisiei referitoare la existența unei încălcări unice și continue, precum și la participarea recurențelor la această încălcare. Această confirmare ar justifica, singură, concluzia care figurează la articolul 1 litera (g) din decizia în litigiu, precum și amenda aplicată recurențelor în temeiul articolului 2 litera (g) din decizia respectivă.
- 45 *Secundo*, argumentele recurențelor s-ar întemeia pe premisa eronată potrivit căreia Tribunalul ar fi statuat că o încălcare unică și continuă a articolului 101 alineatul (1) TFUE ar fi în mod necesar compusă din mai multe încălcări distincte și autonome ale acestei dispoziții. Or, Tribunalul ar fi considerat, la punctele 210 și 211 din hotărârea atacată, doar că o încălcare unică și continuă presupune un „ansamblu de comportamente” care pot, în sine, să fie calificate drept încălcări distincte. Tribunalul ar fi adăugat în esență la punctele 208 și 209, precum și 212-216 din hotărârea atacată, că în speță încălcarea unică și continuă consta efectiv în încălcări distincte cu privire la care recurențele fuseseră ascultate.
- 46 În al doilea rând, în ceea ce privește, mai precis, primul aspect al celui de al treilea motiv, Comisia susține, *primo*, că acesta este întemeiat pe o ipoteză eronată în fapt. Din cuprinsul punctelor 209-214 din hotărârea atacată ar reieși în mod clar că, prin comunicarea privind obiecțiunile, recurențele fuseseră deja informate cu privire la încălcările distincte în discuție.
- 47 *Secundo*, constatările enunțate la punctele 209, 214 și 215 din această hotărâre ar fi constatări de fapt care nu pot fi repuse în discuție în cadrul recursului.
- 48 *Tertio*, afirmația recurențelor potrivit căreia Comisia nu le-a ascultat cu privire la încălcările distincte în discuție ar fi contrazisă de formularea clară a considerențelor (353), (354) și (276) ale comunicării privind obiecțiunile și s-ar întemeia pe o interpretare eronată a jurisprudenței, întrucât Curtea ar fi statuat deja că unul sau mai multe elemente ale unei serii de acte sau ale unui comportament continuu ar putea constitui în sine o încălcare a articolului 101 TFUE.

49 *Quarto*, contrar celor afirmate de recurente, constatarea unei încălcări unice și continue nu ar fi condiționată de existența mai multor încălcări distincte. Recurentele ar fi fost ascultate atât cu privire la constatarea încălcării unice și continue în discuție, cât și cu privire la cea a încălcărilor distincte care o compun, astfel încât dreptul lor la apărare nu ar fi fost încălcat. Astfel, recurentele ar fi fost puse, în cursul procedurii administrative, în situația de a înțelege că le erau imputate și comportamente care compuneau această încălcare unică și continuă.

– *Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv*

50 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, recurentele reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că decizia în litigiu era suficient motivată în ceea ce privește existența mai multor încălcări distincte.

51 Astfel, Comisia nu ar fi explicat, în decizia în litigiu, pentru fiecare aspect al comportamentului sau pentru fiecare grup ori pluralitate de grupuri de contacte bilaterale considerate a constitui o încălcare distinctă, în primul rând, natura și conținutul acestei încălcări, în al doilea rând, calificarea sa ca acord sau practică concertată în sensul articolului 101 TFUE, în al treilea rând, motivele și elementele de probă în susținerea fiecărei calificări, în al patrulea rând, întreprinderile care trebuie să fie ținute răspunzătoare pentru fiecare încălcare distinctă și, în al cincilea rând, motivul pentru care, contrar poziției exprimate de Comisie în comunicarea privind obiecțiunile, nu mai era artificial să se identifice mai multe încălcări distincte.

52 Or, prin faptul că nu a recunoscut că conținutul încălcărilor distincte nu fusese descris sau explicat niciodată, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept. Astfel, el ar fi statuat, la punctul 227 din hotărârea atacată, că Comisia a considerat în mod corect că constatarea unei încălcări unice și continue îi valida în mod necesar concluziile cu privire la existența mai multor încălcări distincte.

53 Comisia este de părere că al doilea aspect al celui de al treilea motiv trebuie să fie respins ca nefondat.

54 Tribunalul ar fi considerat în mod întemeiat că constatarea principală a unei încălcări unice și continue și constatarea incidentală a unor încălcări distincte sunt coerente între ele. În primul rând, afirmația recurentelor potrivit căreia, în hotărârea atacată, Tribunalul le-a respins argumentele întrucât avea convingerea eronată că constatările referitoare la încălcarea unică și continuă le validau în mod necesar pe cele referitoare la existența mai multor încălcări distincte ar denatura conținutul punctului 227 din hotărârea atacată. În al doilea rând, recurentele ar fi fost în măsură să înțeleagă motivele deciziei în litigiu și ar fi avut oportunitatea de a-și prezenta argumentele cu privire la fiecare dintre contactele anticoncurențiale care le-au fost imputate. În al treilea rând, din Hotărârea din 23 noiembrie 2006, *Asnef-Equifax și Administración del Estado* (C-238/05, EU:C:2006:734, punctele 30-32), ar reieși că, odată ce s-a stabilit că sunt prezente elementele unei încălcări a articolului 101 alineatul (1) TFUE, ar fi indiferent dacă coluziunea în cauză este calificată drept acord sau practică concertată. În această privință, Tribunalul ar fi recunoscut, la punctul 230 din hotărârea atacată, că recurentele au susținut în mod eronat că decizia în litigiu ar fi trebuit să califice individual încălcările distincte drept „acorduri” sau „practici concertate”.

Aprecierea Curții

- 55 Prin intermediul celui de al treilea motiv, recurențele susțin că Tribunalul a săvârșit mai multe erori de drept prin faptul că a apreciat că o încălcare unică și continuă era în mod necesar compusă din mai multe încălcări distincte. Acest lucru l-ar fi determinat să considere în mod eronat, pe de o parte, că Comisia nu le-a încălcat dreptul la apărare și, pe de altă parte, că această instituție a motivat suficient decizia în litigiu în ceea ce privește încălcările distincte imputate recurențelor.
- 56 În această privință, trebuie arătat că, la articolul 1 litera (g) din decizia în litigiu, Comisia a constatat în esență, pe de o parte, existența unei încălcări unice și continue și, pe de altă parte, existența „mai multor încălcări distincte” care compun această încălcare.
- 57 În acest context, al treilea motiv urmărește să conteste numai aprecierea de către Tribunal a celei a doua constatări, referitoare la existența mai multor încălcări distincte. În schimb, acest motiv nu privește aprecierea sa cu privire la concluzia care figurează în dispoziția amintită potrivit căreia recurențele au participat la o încălcare unică și continuă.
- 58 În consecință, contrar celor susținute de Comisie, întrucât în speță aceasta din urmă a întemeiat decizia în litigiu pe două constatări distincte ale unei încălcări, motivul menționat nu poate fi respins de la bun început ca fiind inoperant.

– Observații introductive

- 59 Reiese dintr-o jurisprudență constantă că o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau chiar dintr-un comportament continuu, chiar dacă unul sau mai multe elemente ale acestei serii de acte sau ale acestui comportament continuu ar putea constitui de asemenea, în sine și privite izolat, o încălcare a dispoziției respective. Astfel, în ipoteza în care diferitele comportamente se înscriu într-un „plan de ansamblu” din cauza obiectului identic al acestora care constă în denaturarea concurenței în cadrul pieței interne, Comisia are dreptul să stabilească răspunderea pentru aceste comportamente în funcție de participarea la încălcare privită în ansamblul său (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 decembrie 2012, Comisia/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punctul 41 și jurisprudența citată).
- 60 O întreprindere care a participat la o asemenea încălcare unică și continuă prin comportamente proprii, care intrau în sfera de aplicare a noțiunilor de „acord” sau de „practică concertată” având un obiect anticoncurențial, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, și care aveau drept scop să contribuie la realizarea încălcării în ansamblul său, poate fi de asemenea răspunzătoare, pentru toată perioada participării sale la încălcarea menționată, pentru comportamentele altor întreprinderi în cadrul acestei încălcări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 decembrie 2012, Comisia/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punctul 42 și jurisprudența citată).
- 61 După cum a arătat domnul avocat general la punctul 59 din concluzii, participarea unei întreprinderi la o încălcare unică și continuă nu impune participarea sa directă la toate comportamentele anticoncurențiale care compun această încălcare (Hotărârea din 22 octombrie 2020, Silver Plastics și Johannes Reifenhäuser/Comisia, C-702/19 P, EU:C:2020:857, punctul 82, precum și jurisprudența citată).
- 62 În lumina acestor considerații trebuie examinat al treilea motiv.

– *Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv*

- 63 Prin intermediul primului aspect al celui de al treilea motiv, recurențele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când le-a respins argumentul potrivit căruia Comisia le-a încălcat dreptul la apărare prin faptul că le-a imputat, pentru prima dată în decizia în litigiu, pe lângă participarea lor la o încălcare unică și continuă, participarea la mai multe încălcări distincte corespunzătoare comportamentelor aferente acestei încălcări unice și continue.
- 64 Trebuie amintit, în primul rând, că noțiunea de „încălcare unică și continuă” presupune un ansamblu de comportamente care pot constitui de asemenea, în sine, o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE. Deși un ansamblu de comportamente poate fi calificat, în condițiile enunțate la punctele 59 și 60 din prezenta hotărâre, ca încălcare unică și continuă, nu se poate deduce că fiecare dintre aceste comportamente, în sine și privit izolat, trebuie să fie în mod necesar calificat ca încălcare distinctă a acestei dispoziții. Astfel, în acest scop, Comisia trebuie de asemenea să identifice și să califice ca atare fiecare dintre comportamentele menționate și să facă ulterior dovada implicării întreprinderii în cauză căreia îi sunt imputate acestea.
- 65 În acest sens, Curtea a statuat deja că o decizie a Comisiei prin care aceasta califică o înțelegere globală drept încălcare unică și continuă poate fi divizată numai dacă, pe de o parte, întreprinderea respectivă a fost în măsură, în cursul procedurii administrative, să înțeleagă că i se imputa de asemenea fiecare dintre comportamentele care o compun și, prin urmare, să se apere cu privire la acest aspect și dacă, pe de altă parte, decizia respectivă este suficient de clară în această privință (Hotărârea din 6 decembrie 2012, Comisia/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punctul 46).
- 66 În al doilea rând, în ceea ce privește dreptul la apărare, potrivit unei jurisprudențe constante, respectarea acestui drept în orice procedură susceptibilă să conducă la aplicarea unor sancțiuni, în special a unor amenzi sau penalități cu titlu cominatoriu, constituie un principiu fundamental al dreptului Uniunii, care trebuie respectat pe deplin de Comisie (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 2015, Comisia și alții/Versalis și alții, C-93/13 P și C-123/13 P, EU:C:2015:150, punctul 94, precum și jurisprudența citată).
- 67 După cum a amintit în mod corect Tribunalul la punctul 72 din hotărârea atacată, Regulamentul nr. 1/2003 prevede trimiterea către părți a unei comunicări privind obiecțiunile care trebuie să cuprindă în mod clar toate elementele esențiale pe care se bazează Comisia în acest stadiu al procedurii. O asemenea comunicare privind obiecțiunile constituie garanția procedurală că este aplicat principiul fundamental al dreptului Uniunii care impune respectarea dreptului la apărare în orice procedură susceptibilă să conducă la aplicarea unei sancțiuni. Acest principiu impune ca o comunicare privind obiecțiunile adresată de Comisie unei întreprinderi căreia intenționează să îi aplice o sancțiune pentru încălcarea normelor de concurență să conțină elementele esențiale reținute împotriva întreprinderii respective, precum faptele reproșate, calificarea acestora și elementele de probă pe care se întemeiază Comisia, pentru ca întreprinderea menționată să fie în măsură să își valorifice în mod util argumentele în cadrul procedurii administrative inițiate în privința sa (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 septembrie 2009, Papierfabrik August Koehler și alții/Comisia, C-322/07 P, C-327/07 P și C-338/07 P, EU:C:2009:500, punctele 35 și 36 precum și jurisprudența citată).
- 68 Desigur, după cum a amintit domnul avocat general la punctul 88 din concluzii, Comisiei îi este permis să precizeze, în decizia sa finală, o calificare juridică a faptelor reținută cu titlu provizoriu în comunicarea privind obiecțiunile, ținând seama de elementele care rezultă din procedura

administrativă, fie pentru a renunța la obiecțiunile care s-au dovedit nefondate, fie pentru a structura și a completa atât în fapt, cât și în drept argumentele sale în susținerea obiecțiunilor pe care le reține (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 decembrie 2013, SNIA/Comisia, C-448/11 P, nepublicată, EU:C:2013:801, punctele 42-44). Totuși, acest lucru presupune că, în comunicarea privind obiecțiunile, Comisia trebuie să enunțe orice calificare juridică a faptelor pe care intenționează să o rețină în decizia sa finală.

- 69 Rezultă că dreptul la apărare al întreprinderii în cauză nu este încălcat ca urmare a unei neconcordanțe între comunicarea privind obiecțiunile și decizia finală decât cu condiția ca o obiecțiune reținută în aceasta din urmă să nu fi fost expusă în comunicarea privind obiecțiunile sau să nu fi fost expusă în mod suficient pentru a permite destinatarilor acestei comunicări să își susțină în mod util argumentele în cadrul procedurii inițiate în privința lor.
- 70 Rezultă că, atunci când Comisia are intenția să impute destinatarilor unei comunicări privind obiecțiunile nu numai o încălcare unică și continuă, ci și fiecare dintre comportamentele care constituie încălcarea respectivă, privite separat ca încălcări distincte, respectarea dreptului la apărare al acestor destinatari impune ca, în comunicarea amintită, Comisia să expună elementele necesare pentru a le permite acestora să înțeleagă că Comisia îi urmărește în temeiul atât al încălcării unice și continue menționate, cât și al fiecăreia dintre aceste încălcări distincte.
- 71 În speță, trebuie observat că, la punctele 71-76 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit jurisprudența referitoare la respectarea dreptului la apărare în cadrul unei proceduri prin care se urmărește constatarea unei încălcări a articolului 101 alineatul (1) TFUE, în special a celei prezentate la punctele 67 și 68 din prezenta hotărâre.
- 72 După ce a făcut referire la această jurisprudență la punctul 208 din hotărârea atacată, Tribunalul a examinat, la punctele 209-217 din această hotărâre, dacă recurențele au fost informate, în comunicarea privind obiecțiunile, că Comisia considera că încălcarea unică și continuă era constituită din diferite acorduri bilaterale.
- 73 În acest cadru, la punctele 211 și 212 din hotărârea menționată, el a considerat că noțiunea de încălcare unică și continuă presupune reunirea unui ansamblu de comportamente și că, prin urmare, recurențele nu pot susține că Comisia și-a modificat concluziile reținând, pe lângă o încălcare unică și continuă, mai multe contacte bilaterale, dat fiind că tocmai aceste contacte bilaterale constituie încălcarea unică respectivă.
- 74 Așa cum reiese din cuprinsul punctului 219 din aceeași hotărâre, Tribunalul a plecat de la premisa că fiecare dintre comportamentele care compun încălcarea unică și continuă trebuia în mod necesar să fie calificat ca încălcare distinctă. Prin urmare, el a statuat că recurențele trebuiau să înțeleagă că Comisia putea deduce de aici că toate contactele bilaterale reținute în sarcina lor, menționate în comunicarea privind obiecțiunile, constituiau în sine asemenea încălcări distincte.
- 75 Procedând astfel, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept. Astfel, contrar celor statuate de Tribunal la punctele 211, 212 și 219 din hotărârea atacată, confundând de altfel implicit noțiunea de „comportament” cu cea de „încălcare”, recurențele nu puteau înțelege, în lipsa oricărei indicații clare în comunicarea privind obiecțiunile, că Comisia intenționa să le urmărească nu numai în temeiul încălcării unice și continue invocate în comunicarea respectivă, ci și în temeiul mai multor încălcări distincte constituite din diferitele contacte bilaterale menționate în aceasta din urmă.

- 76 În consecință, Tribunalul nu putea să statueze, fără a săvârși o eroare de drept, că Comisia nu a încălcat dreptul la apărare al recurenților, în condițiile în care comunicarea privind obiecțiunile nu conținea elementele esențiale reținute împotriva lor în ceea ce privește aceste încălcări distincte, în special calificarea preconizată a comportamentelor care le erau imputate.
- 77 Prin urmare, primul aspect al celui de al treilea motiv trebuie să fie admis.
- *Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv*
- 78 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, recurențele reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat, la punctul 227 din hotărârea atacată, că decizia în litigiu era suficient motivată în ceea ce privește existența mai multor încălcări distincte.
- 79 În această privință, pe de o parte, este necesar să se amintească, la fel cum a făcut Tribunalul la punctul 222 din hotărârea atacată, că, potrivit unei jurisprudențe constante, motivarea prevăzută la articolul 296 TFUE trebuie adaptată naturii actului în cauză și trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul contestat, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței Uniunii Europene să își exercite controlul. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, având în vedere că problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse de articolul 296 TFUE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (Hotărârea din 10 iulie 2019, Comisia/Icap și alții, C-39/18 P, EU:C:2019:584, punctul 23, precum și jurisprudența citată).
- 80 Pe de altă parte, așa cum rezultă din cuprinsul punctelor 59-61 și 64 din prezenta hotărâre, din faptul că Comisia califică un ansamblu de comportamente ca încălcare unică și continuă nu se poate deduce că fiecare dintre aceste comportamente, în sine și privit izolat, trebuie neapărat să fie calificat ca încălcare distinctă. Astfel, în cazul în care decide să califice ca atare comportamentele în discuție și să le impute recurenților, Comisia trebuie totuși să le examineze în mod individual și să demonstreze caracterul ilicit al acestora, precum și implicarea recurenților în fiecare dintre comportamentele menționate.
- 81 Rezultă că, atunci când Comisia intenționează să impute recurenților că au participat nu numai la o „încălcare unică și continuă”, ci și la mai multe încălcări distincte corespunzătoare unor comportamente care compun această încălcare, ea trebuie să precizeze și să motiveze calificarea juridică drept încălcare distinctă, pe care o acordă fiecăruia dintre aceste comportamente.
- 82 În speță, Tribunalul a amintit printre altele, la punctul 224 din hotărârea atacată, că motivarea unei decizii adoptate de Comisie pentru a asigura aplicarea normelor de concurență trebuie să fie logică și în special să nu prezinte nicio contradicție internă care să împiedice înțelegerea corectă a motivelor care stau la baza acestei decizii.
- 83 În acest context, Tribunalul a statuat, la punctul 227 din hotărârea atacată, că nu exista nicio contradicție în considerentul (352) al deciziei în litigiu, în măsura în care Comisia a indicat în acesta că contactele în discuție constituiau încălcări individuale și îndeplineau simultan criteriile unei încălcări unice și continue. El a considerat, la punctele 229-232 din această hotărâre, că Comisia și-a îndeplinit obligația de motivare care îi revine în temeiul articolului 296 TFUE,

întrucât a expus în mod clar conținutul și natura comportamentului recurentelor, care, în opinia sa, reprezintă o încălcare a articolului 101 TFUE, și a prezentat elementele de probă care susțineau aceste concluzii.

- 84 Or, procedând în acest fel, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept. Prin urmare, contrar celor statuate de Tribunal, motivarea constatării mai multor încălcări distincte pe care le-ar fi săvârșit recurentele, astfel cum aceasta figurează în considerentul (352) al deciziei amintite, nu este suficientă. Astfel, din acest considerent reiese că, pe baza faptelor descrise în secțiunea 4 și în anexa I la decizia menționată, fiecare manifestare a comportamentului adoptat față de clienții în cauză sau a oricărui set (sau a mai multor seturi) de contacte bilaterale a avut ca obiect restrângerea concurenței și constituie, așadar, o încălcare a articolului 101 TFUE, fără însă ca Comisia să prezinte motivele pentru care era necesar, în opinia sa, să se impute recurentelor fiecare dintre comportamentele care le sunt reproșate nu numai ca o „încălcare unică și continuă”, ci și ca mai multe încălcări distincte ale articolului 101 TFUE.
- 85 Rezultă că, prin faptul că a statuat că Comisia și-a îndeplinit obligația de motivare a deciziei în litigiu considerând că, pe lângă participarea lor la o încălcare unică și continuă, recurentele au participat de asemenea la mai multe încălcări distincte, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept.
- 86 Prin urmare, al doilea aspect al celui de al treilea motiv, precum și, pe cale de consecință, acest motiv în întregime trebuie să fie admise.

Cu privire la primul motiv

Argumentația părților

- 87 Prin intermediul primului motiv, recurentele susțin că Tribunalul a înlocuit, în mod eronat, motivarea deciziei în litigiu cu propria motivare, confirmând totodată concluzia acestei decizii potrivit căreia recurentele au participat la o încălcare unică și continuă. Tribunalul ar fi admis în esență afirmația recurentelor potrivit căreia Comisia nu a dovedit caracterul anticoncurențial al mai multor contacte care le erau imputate, și anume al contactelor nr. 66, nr. 67, nr. 70, nr. 73, nr. 76, nr. 78, nr. 88, nr. 98, nr. 101 și nr. 105. Cu toate acestea, în loc să examineze dacă, pentru acest motiv, concluzia deciziei în litigiu referitoare la existența unei încălcări unice și continue compuse din mai multe încălcări distincte nu era lipsită de temei, Tribunalul ar fi considerat că toate contactele în care au fost implicate recurentele puteau face parte dintr-o serie de indicii care permit să se susțină caracterizarea unei asemenea încălcări unice și continue, chiar dacă nu toate constituiau contacte anticoncurențiale dovedite.
- 88 Astfel, atunci când a apreciat dacă Comisia a prezentat probe suficiente pentru a caracteriza un comportament care constituie o încălcare unică și continuă, Tribunalul ar fi acceptat critica recurentelor cu privire la decizia în litigiu potrivit căreia Comisia nu dovedise caracterul anticoncurențial al mai multor contacte care le erau imputate. În special, Tribunalul ar fi admis, la punctul 108 din hotărârea atacată, că contactele nr. 66, nr. 67, nr. 70, nr. 73, nr. 76 și nr. 78 nu erau elemente pe care Comisia își întemeiasă decizia. El ar fi considerat de asemenea, la punctul 159 din hotărârea atacată, că contactul nr. 101 nu putea face parte dintr-o serie de indicii. În plus, Tribunalul ar fi admis că contactele nr. 88, nr. 98 și nr. 105 nu erau clar dovedite. În acest sens, potrivit recurentelor, Tribunalului îi revenea sarcina de a examina temeinicia concluziei din decizia în litigiu privind existența unei încălcări unice și continue compuse din mai multe încălcări distincte. În decizia în litigiu, Comisia nu ar fi adoptat, așadar, o abordare pe serie de indicii, ci ar fi

pornit de la ipoteza că fiecare contact imputat constituia o încălcare autonomă și că aceste încălcări distincte făceau parte dintr-un plan de ansamblu care constituia în mod global o încălcare unică și continuă. Dimpotrivă, Tribunalul ar fi considerat că toate contactele în care au fost implicate recurente, deși nu constituiau toate contacte anticoncurențiale a căror dovadă a fost făcută, puteau constitui o serie de indicii care permit să se susțină caracterizarea unei încălcări unice și continue.

- 89 Astfel, prin faptul că a înlocuit motivarea prezentată de Comisie în decizia în litigiu cu propria motivare, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept.
- 90 Comisia contestă temeinicia primului motiv.

Aprecierea Curții

- 91 Prin intermediul primului motiv, recurente reproșează Tribunalului că a înlocuit în mod eronat motivarea Comisiei din decizia în litigiu cu propria motivare în ceea ce privește aprecierea existenței unei încălcări unice și continue.
- 92 În această privință, trebuie amintit că instanțele Uniunii nu pot modifica elementele constitutive ale încălcării constatate în mod legal de Comisie în decizia în litigiu nici în cadrul controlului de legalitate, nici cu ocazia exercitării competenței lor de fond. Astfel, potrivit jurisprudenței Curții, aceste instanțe nu pot, în cadrul controlului de legalitate menționat la articolul 263 TFUE, să înlocuiască motivarea autorului actului în discuție cu propria motivare. Competența de fond de care dispune Tribunalul în temeiul articolului 31 din Regulamentul nr. 1/2003 privește numai aprecierea de către acesta a amenzi aplicate de Comisie (Hotărârea din 26 septembrie 2018, Philips și Philips France/Comisia, C-98/17 P, nepublicată, EU:C:2018:774, punctul 50, precum și jurisprudența citată).
- 93 Prin urmare, trebuie să se verifice dacă Tribunalul a modificat, astfel cum susțin recurente, elementele constitutive ale încălcării unice și continue constatate în mod legal de Comisie în decizia în litigiu.
- 94 În speță, trebuie observat, în primul rând, că analiza contactelor nr. 66, nr. 67, nr. 70, nr. 73, nr. 76, nr. 78, nr. 88, nr. 98, nr. 101 și nr. 105, efectuată de Tribunal la punctele 108-168 din hotărârea atacată, nu privea caracterul anticoncurențial al acestor contacte, ci aspectul dacă ele puteau face parte din seria de indicii prin care se urmărea să se demonstreze existența unei încălcări prin obiect. În această privință, Tribunalul a confirmat că acest lucru era valabil în ceea ce privește 10 dintre cele 17 contacte imputate recurenților (contactele nr. 62, nr. 63, nr. 65, nr. 88, nr. 89, nr. 95, nr. 98, nr. 100, nr. 105 și nr. 116) în cele 15 luni în care acestea au participat la încălcarea unică și continuă în discuție și a statuat, la punctul 175 din această hotărâre, că, fără a săvârși erori și fără a-și încălca obligația de motivare, Comisia a putut să concluzioneze, în raport cu elementele de probă și cu indiciile care puteau fi reținute, privite în ansamblu, că recurente au participat la o încălcare „prin obiect” a articolului 101 TFUE.
- 95 În al doilea rând, trebuie arătat că, contrar celor afirmate de recurente, din decizia în litigiu reiese că Comisia s-a întemeiat pe o serie de indicii pentru a face dovada încălcării unice și continue care le-a fost imputată. Astfel, cu titlu de exemplu, trebuie arătat că aceasta a amintit în mod explicit, în considerentul (322) al deciziei în litigiu, pe de o parte, că era necesar să prezinte probe precise și concordante pentru a întemeia convingerea fermă că încălcarea a fost săvârșită, dar că nu fiecare

dintre probele prezentate trebuia neapărat să corespundă acestor criterii în raport cu fiecare element al încălcării și, pe de altă parte, că era suficient ca seria de indicii invocată de instituție, apreciată în mod global, să îndeplinească această cerință.

- 96 În acest context, Comisia s-a referit tot în mod explicit la această serie de indicii în considerentele (220), (325), (334) și (425) ale deciziei în litigiu.
- 97 Prin urmare, nu se poate susține că, prin faptul că a făcut referire la o serie de indicii, Tribunalul a înlocuit motivarea prezentată de Comisie în decizia în litigiu cu propria motivare. Dimpotrivă, el a confirmat în esență că abordarea Comisiei care constă în a se baza pe o serie de indicii pentru a stabili existența unei încălcări unice și continue era conformă cu jurisprudența referitoare la proba unei încălcări în temeiul articolului 101 TFUE.
- 98 Prin urmare, se impune respingerea primului motiv ca nefondat.

Cu privire la al doilea motiv

- 99 Al doilea motiv al recurentelor cuprinde două aspecte.

Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv

– Argumentația părților

- 100 Primul aspect al celui de al doilea motiv este întemeiat pe faptul că Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că recurentele au participat la o încălcare unică și continuă între 25 iulie 2007 și 29 octombrie 2008.
- 101 Recurentele susțin, în primul rând, că, având în vedere jurisprudența Tribunalului, trebuie ca contactele anticoncurențiale să fie suficient de apropiate în timp pentru a putea fi caracterizată o încălcare unică și continuă. De asemenea, în Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia (C-99/17 P, EU:C:2018:773, punctele 50-52), Curtea ar fi statuat că, în ceea ce privește produsele pentru care prețurile erau fixate anual, era adecvat să se verifice dacă Comisia a stabilit că întreprinderile în cauză au participat la înțelegere cel puțin o dată pe an.
- 102 Or, în hotărârea atacată, Tribunalul nu ar fi apreciat dacă, ținând seama de contactele nedovedite, participarea recurentelor la încălcare rămânea neîntreruptă. Tribunalul ar fi indicat, la punctul 198 din această hotărâre, că unele dintre cele 17 contacte imputate recurentelor nu erau dovedite. În special, Tribunalul ar admite, la punctul 108 din hotărârea menționată, că Comisia nu a tras nicio concluzie referitoare la contactele nr. 66, nr. 67, nr. 70, nr. 73, nr. 76 și nr. 78, care nu figurează decât în anexa I la decizia în litigiu și, astfel, nu apar în motivarea acestei decizii, ceea ce ar fi trebuit să îl determine să constate că, pentru o perioadă de aproximativ cinci luni, recurentele nu avuseseră niciun contact anticoncurențial.
- 103 Cu toate acestea, Tribunalul nu ar fi analizat dacă, în lumina funcționării reale a pieței, un interval de aproximativ cinci luni fără un contact anticoncurențial demonstrat nu repunea în discuție participarea recurentelor la încălcarea unică și continuă în discuție. Astfel, întrucât nu a dedus consecințele propriilor constatări, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept.

104 Comisia contestă această argumentație.

– *Aprecierea Curții*

- 105 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv, recurente susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că acestea participaseră la o încălcare unică și continuă între 25 iulie 2007 și 29 octombrie 2008, fără să fi ținut seama de propriile constatări potrivit cărora ar exista un interval de aproximativ cinci luni între două dintre contactele la care au participat recurente.
- 106 În această privință, trebuie subliniat că o întreprindere poate să nu fi participat în mod direct decât la o parte dintre comportamentele anticoncurențiale care compun încălcarea unică și continuă, dar să fi cunoscut toate celelalte comportamente ilicite preconizate sau puse în aplicare de ceilalți participanți la înțelegere pentru atingerea acelorași obiective sau putea să le prevadă în mod rezonabil și să fi fost pregătită să accepte riscul ce decurge din acestea. Într-un asemenea caz, Comisia are dreptul să stabilească în sarcina acestei întreprinderi răspunderea pentru toate comportamentele anticoncurențiale care compun o asemenea încălcare și, prin urmare, pentru aceasta în totalitate (Hotărârea din 6 decembrie 2012, Comisia/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punctul 43 și jurisprudența citată).
- 107 Rezultă de asemenea că, într-un asemenea caz, nu se poate ține seama de împrejurarea că o întreprindere nu a participat la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri sau că a avut un rol minor în aspectele la care a participat decât la aprecierea gravității încălcării și, dacă este cazul, la stabilirea cuantumului amenzii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punctul 54).
- 108 În plus, în cadrul unei încălcări care se întinde pe mai mulți ani, faptul că manifestările înțelegerii intervin în perioade diferite, care pot fi separate prin intervale de timp mai mult sau mai puțin lungi, nu are nicio influență asupra existenței acestei înțelegeri, în măsura în care diferitele acțiuni care fac parte din această încălcare urmăresc un singur scop și se înscriu în cadrul unei încălcări cu caracter unic și continuu (Hotărârea din 21 septembrie 2006, Technische Unie/Comisia, C-113/04 P, EU:C:2006:593, punctul 169).
- 109 În speță, trebuie observat că Tribunalul a examinat, la punctele 176-200 din hotărârea atacată, afirmația recurentelor întemeiată pe lipsa probelor privind încălcarea unică și continuă reținută de Comisie.
- 110 Tribunalul a amintit mai întâi, la punctele 178-181 din această hotărâre, jurisprudența relevantă privind obligațiile care revin Comisiei în materie de probă a unei încălcări unice și continue. În continuare, la punctul 186 din hotărârea menționată, în ceea ce privește aspectul dacă Comisia trebuia să aprecieze dacă perioadele care separă contactele erau suficient de scurte pentru a se stabili o încălcare unică și continuă, Tribunalul a subliniat că faptul că dovezile existenței unei încălcări unice și continue nu a fost observată pentru anumite perioade nu se opune ca încălcarea să fie considerată ca fiind constituită într-o perioadă totală mai mare decât acestea, din moment ce o asemenea constatare se bazează pe indicii obiective și concordante.
- 111 În sfârșit, în ceea ce privește, mai precis, numărul de contacte pretinse ale recurentelor, Tribunalul a considerat, la punctul 198 din hotărârea atacată, că, chiar luând în considerare faptul că unele dintre aceste contacte nu sunt absolut dovedite, numărul de contacte ale recurentelor nu poate fi calificat drept redus.

- 112 Astfel, nu se poate reproșa Tribunalului că nu a ținut seama de un eventual interval de aproximativ cinci luni între două dintre contactele menționate.
- 113 În primul rând, Tribunalul a constatat, la punctul 187 din hotărârea atacată, că cea mai lungă perioadă fără un contact dovedit era de numai trei luni.
- 114 În al doilea rând, contrar celor afirmate de recurente, Tribunalul nu a considerat, la punctul 198 din hotărârea atacată, că unele contacte nu erau demonstrate. El a avut în vedere numai ipoteza în care unele dintre contactele imputate recurentelor nu ar fi absolut dovedite și a dedus din aceasta, în comparație cu cazul celorlalți participanți la înțelegere, tocmai că, fie și în această ipoteză, participarea recurentelor la încălcarea unică și continuă nu ar fi repusă în discuție.
- 115 În al treilea rând, în ceea ce privește în special contactele nr. 66, nr. 67, nr. 70, nr. 73, nr. 76 și nr. 78, trebuie amintit că lipsa unei dovezi privind contacte anticoncurențiale pentru anumite perioade nu se opune constatării unei încălcări unice și continue, întrucât o asemenea constatare se bazează pe indicii obiective și concordante, iar diferitele acțiuni ale acestei încălcări urmăresc o singură finalitate, în condițiile precizate la punctul 108 din prezenta hotărâre.
- 116 Tocmai acest raționament a fost urmat de Tribunal în mod întemeiat. Astfel, acesta a considerat, la punctele 188-195 din hotărârea atacată, că Comisia a arătat în mod corect că recurentele aveau cunoștință de existența unui obiectiv comun și au contribuit în mod intenționat la scopul economic și anticoncurențial al înțelegerii.
- 117 Or, în asemenea împrejurări, un interval de aproximativ cinci luni între două dintre contactele la care au participat recurentele, chiar presupunând că ar fi dovedită, nu poate fi de natură să repună în discuție participarea lor la încălcarea unică și continuă în discuție.
- 118 În orice caz, recurentele nu își pot întemeia argumentația pe Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia (C-99/17 P, EU:C:2018:773), pentru a considera că Tribunalul ar fi trebuit să verifice dacă un interval de aproximativ cinci luni fără contact anticoncurențial demonstrat nu repunea în discuție participarea recurentelor la pretinsa încălcare unică și continuă. Astfel, în timp ce punctele 50-52 din hotărârea respectivă privesc o analiză a împrejurărilor specifice cauzei în discuție, Curtea a amintit, la punctul 53 din hotărârea menționată, că, în cadrul unei încălcări care se întinde pe o anumită perioadă, faptul că manifestările înțelegerii intervin în perioade diferite, care pot fi separate prin intervale de timp mai mult sau mai puțin lungi, nu are nicio influență asupra existenței acestei înțelegeri, având în vedere că diferitele acțiuni care fac parte din această încălcare urmăresc un singur scop și se înscriu în cadrul unei încălcări cu caracter unic și continuu.
- 119 Prin urmare, primul aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv

– Argumentația părților

- 120 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, recurentele reproșează Tribunalului că și-a încălcat obligația de motivare întrucât a întemeiat hotărârea atacată pe motive incoerente. Motivarea hotărârii atacate ar fi, astfel, intrinsec incoerentă în ceea ce privește participarea lor la încălcarea unică și continuă. Afirmatia de la punctul 187 din această hotărâre,

potrivit căreia majoritatea contactelor individuale au avut loc, în general, la distanță de numai o lună între ele, ar fi în contradicție cu constatarea de la punctul 108 din hotărârea menționată, conform căreia contactele nr. 66, nr. 67, nr. 70, nr. 73, nr. 76 și nr. 78 nu erau demonstrate. Astfel, dacă aceste contacte nu ar fi reținute, ar fi necesar să se deducă de aici o întrerupere a contactelor pentru o perioadă de aproximativ cinci luni.

121 Comisia susține că al doilea aspect al celui de al doilea motiv este lipsit de temeii.

– *Aprecierea Curții*

122 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, recurente reproșează Tribunalului că și-a încălcat obligația de motivare întrucât a întemeiat hotărârea atacată pe motive incoerente.

123 În această privință, este suficient să se arate că, la punctul 187 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că „reclamantele au participat la numeroase contacte într-o perioadă de 15 luni[, că] majoritatea contactelor au avut loc la distanță de numai o lună între ele[, că] reclamantele au participat uneori la mai multe contacte în aceeași lună [și că] cea mai mare perioadă fără niciun contact dovedit [era] de numai trei luni”.

124 Rezultă astfel că această constatare este generală și că nu se poate considera că înseamnă că toate intervalele dintre fiecare dintre contactele la care au luat parte recurente nu sunt mai mari de o lună.

125 Al doilea aspect al celui de al doilea motiv se întemeiază, așadar, pe o interpretare eronată a hotărârii atacate și trebuie, prin urmare, să fie respins ca nefondat.

126 În consecință, se impune respingerea ca nefondat a celui de al doilea motiv în întregime.

Cu privire la al patrulea motiv

127 Al patrulea motiv al recurentelor cuprinde trei aspecte.

Argumentația părților

– *Cu privire la primul aspect al celui de al patrulea motiv*

128 Prin intermediul primului aspect al celui de al patrulea motiv, recurente reproșează Tribunalului că a încălcat principiul, enunțat de Orientările privind calcularea amenzilor, potrivit căruia valoarea vânzărilor trebuie să reflecte importanța economică a încălcării, precum și ponderea relativă a fiecărei întreprinderi participante la încălcare și, prin urmare, principiile proporționalității și egalității de tratament.

129 Recurente susțin că, pe durata pretensei încălcări, Quanta Storage Inc. (denumită în continuare „Quanta”) a produs ODD vândute ulterior sub marca Sony Optiarc. În cadrul acordurilor de partajare a veniturilor încheiate între recurente și Quanta, recurente ar fi transferat către

Quanta veniturile corespunzătoare acestor produse proiectate și fabricate de Quanta. Or, decizia în litigiu ar fi efectuat o dublă contabilizare a acestor venituri, atribuindu-le atât recurentelor, cât și Quanta.

- 130 Tribunalul ar fi respins însă argumentul recurentelor potrivit căruia decizia în litigiu a contabilizat de două ori aceleași venituri. El le-ar fi respins de asemenea argumentul potrivit căruia această dublă contabilizare a încălcat principiile egalității de tratament și proporționalității pentru motivul că a determinat aplicarea, în sarcina recurentelor, a unei amenzi care a majorat în mod nejustificat cota lor din valoarea vânzărilor.
- 131 Orientările privind calcularea amenzilor ar defini valoarea vânzărilor ca fiind o valoare de înlocuire adecvată pentru a reflecta importanța economică a încălcării, precum și ponderea relativă a fiecărei întreprinderi participante la încălcare. Curtea ar fi confirmat această interpretare a valorii vânzărilor, care ar fi conformă cu principiile enunțate la punctul precedent, și, în anumite cauze, Comisia ar fi încercat să evite o asemenea dublă contabilizare.
- 132 Pentru a înlătura argumentul recurentelor, Tribunalul ar fi considerat, la punctul 245 din hotărârea atacată, că metoda preconizată de acestea ar compromite eficacitatea interzicerii înțelegerilor, întrucât, în aceste condiții, ar fi suficient pentru întreprinderile în cauză să se asocieze cu un participant la înțelegere pentru a reduce cuantumul amenzii lor. Or, această motivare ar fi determinat Tribunalul să confirme o dublă contabilizare a valorii vânzărilor, ceea ce ar constitui o eroare de drept și o încălcare a principiilor menționate.
- 133 Comisia consideră că primul aspect al celui de al patrulea motiv este inadmisibil. Din articolul 256 TFUE, din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și din articolul 168 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură al Curții ar rezulta că un recurs trebuie să indice cu precizie elementele criticate din hotărârea a cărei anulare o solicită recurenta. Or, acest prim aspect al celui de al patrulea motiv ar constitui în realitate o cerere prin care se urmărește o simplă reexaminare a cererii introductive depuse la Tribunal fără a se identifica vreo eroare specifică în hotărârea atacată, ceea ce nu ar fi de competența Curții.
- 134 În orice caz, primul aspect al celui de al patrulea motiv ar fi lipsit de temei și inoperant.

– *Cu privire la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv*

- 135 Al doilea aspect al celui de al patrulea motiv este întemeiat pe o încălcare a obligației de motivare, întrucât Tribunalul ar fi omis să răspundă la argumentul invocat de recurente potrivit căruia dubla contabilizare a valorii vânzărilor a majorat în mod nelegal importanța economică a presupusei încălcări și, în consecință, amenda care le-a fost aplicată.
- 136 În temeiul acestei obligații, Tribunalul ar fi obligat să răspundă corespunzător cerințelor legale la toate argumentele invocate de recurente. Motivarea furnizată de Tribunal nu poate fi implicită decât cu condiția să permită persoanelor interesate să cunoască motivele pentru care acesta nu a admis argumentele lor.
- 137 Or, Tribunalul nu ar fi răspuns la argumentele invocate de recurente și s-ar fi limitat la considerații generale care nu ar răspunde direct la aceste argumente și în special la cel referitor la dubla contabilizare a veniturilor rezultate din vânzările de ODD.

138 Comisia consideră că al doilea aspect al celui de al patrulea motiv nu este întemeiat și că este inoperant.

– *Cu privire la al treilea aspect al celui de al patrulea motiv*

139 Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare atunci când a respins argumentul lor potrivit căruia Comisia nu a justificat faptul că, în cazul lor, s-a îndepărtat de practica sa privind evitarea dublei contabilizări, în timp ce, în deciziile sale precedente, aceasta ar fi ținut seama de valoarea vânzărilor în vederea calculării cuantumului amenzii, întrucât această valoare ar reflecta valoarea economică a încălcării.

140 Comisia apreciază că al treilea aspect al celui de al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat și inoperant.

Aprecierea Curții

141 Prin intermediul celor trei aspecte ale celui de al patrulea motiv, care trebuie examinate împreună, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, a încălcat principiile egalității de tratament și proporționalității și nu și-a îndeplinit obligația de motivare prin faptul că a confirmat cuantumul amenzii aplicate pe baza aceluiași venituri cu cele care au servit la calcularea cuantumului amenzii aplicate Quanta, care proiecta și fabrica ODD vândute sub marca Sony Optiarc pe baza unor acorduri de partajare a veniturilor.

142 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că din recurs reiese în mod implicit, dar clar că recurentele vizează punctele 237-250 din hotărârea atacată, ceea ce au confirmat de altfel în memoriul lor în replică. Prezentul motiv este, așadar, admisibil.

143 Cu privire la fond, trebuie arătat că Tribunalul a constatat de la bun început, la punctul 238 din hotărârea atacată, că argumentul recurentelor potrivit căruia Comisia a contabilizat de două ori vânzările efectuate către Dell era dificil de înțeles, întrucât numai recurentele obțineau veniturile de la Dell.

144 Acesta a amintit în continuare, la punctele 239-243 din hotărârea respectivă, jurisprudența aplicabilă stabilirii de către Comisie a cuantumului amenzilor pentru încălcarea dreptului concurenței al Uniunii.

145 În sfârșit, Tribunalul a considerat în esență că, în decizia în litigiu, Comisia s-a conformat metodei de calcul stabilite de Orientările privind calcularea amenzilor. În această privință, la punctul 244 din hotărârea menționată, el a considerat că, atunci când Comisia a examinat valoarea vânzărilor de bunuri la care se raporta încălcarea direct sau indirect, era logic să utilizeze vânzările directe ale recurentelor către Dell ca bază pentru calcularea cuantumului amenzii.

146 În ceea ce privește, mai precis, argumentul întemeiat pe o dublă contabilizare a veniturilor, Tribunalul a precizat, la punctul 245 din hotărârea atacată, că metoda preconizată de recurente, care constă în deducerea din veniturile obținute de acestea din urmă de la Dell a veniturilor transferate către Quanta, ar compromite eficacitatea interdicției înțelegerilor, întrucât ar fi suficient ca întreprinderile care participă la o înțelegere să se asocieze pentru a reduce cuantumul amenzii lor.

- 147 În ceea ce privește principiile proporționalității și egalității de tratament, Tribunalul a adăugat, la punctele 246 și 247 din hotărârea atacată, că comportamentul recurentelor nu fusese fundamental diferit de cel al celorlalți destinatari ai deciziei în litigiu atât în ceea ce privește faptul de a fi făcut schimb de informații, în special cu privire la prețuri, cât și în ceea ce privește frecvența acestor schimburi. El a concluzionat că decizia în litigiu nu adusese atingere nici acestor principii, nici Orientărilor privind calcularea amenzilor.
- 148 În primul rând, în ceea ce privește argumentele recurentelor întemeiate pe o încălcare a obligației de motivare, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, obligația de motivare a hotărârilor, ce revine Tribunalului în temeiul articolului 36 și al articolului 53 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, nu îi impune acestuia să prezinte o expunere care să urmeze în mod exhaustiv și unul câte unul toate raționamentele formulate de părțile în litigiu. Prin urmare, motivarea poate fi implicită, cu condiția să permită persoanelor interesate să cunoască motivele pe care se întemeiază Tribunalul, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul în cadrul recursului (Hotărârea din 25 noiembrie 2020, Comisia/GEA Group, C-823/18 P, EU:C:2020:955, punctul 42 și jurisprudența citată).
- 149 Or, motivarea cuprinsă la punctele 237-250 din hotărârea atacată este conformă cu cerințele jurisprudenței amintite la punctul anterior. Astfel, Tribunalul a examinat toate criticile formulate de recurente în ceea ce privește calculul amenzii și a arătat motivele pentru care le-a respins. În special, Tribunalul a examinat afirmația privind dubla contabilizare la punctele 237 și 238 din hotărârea atacată și, astfel, a prezentat motivele respingerii acestor critici.
- 150 În al doilea rând, Tribunalul a considerat fără a săvârși o eroare de drept că Comisia nu s-a îndepărtat de metoda stabilită de Orientările privind calcularea amenzilor.
- 151 Astfel, el a arătat în mod corect că, în conformitate cu această metodă, Comisia își întemeiease calculul amenzii aplicate recurentelor în special pe valoarea vânzărilor de bunuri la care se raporta încălcarea direct sau indirect.
- 152 Tribunalul a statuat de asemenea în mod întemeiat că metoda preconizată de recurente, bazată nu pe valoarea vânzărilor, ci pe veniturile rezultate numai din vânzările directe, ar compromite eficacitatea interdicției înțelegerilor și nu se poate considera, așadar, că aceasta permite reflectarea importanței economice a încălcării.
- 153 În al treilea rând, în ceea ce privește principiul egalității de tratament, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, acest principiu constituie un principiu general al dreptului Uniunii, consacrat la articolele 20 și 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Acest principiu impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea din 25 noiembrie 2020, Comisia/GEA Group, C-823/18 P, EU:C:2020:955, punctul 58 și jurisprudența citată).
- 154 În speță, la punctul 246 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat că comportamentul recurentelor nu fusese fundamental diferit de cel al celorlalți destinatari ai deciziei în litigiu atât în ceea ce privește faptul de a fi făcut schimb de informații cu privire la prețuri, cât și în ceea ce privește frecvența acestor schimburi. În aceste condiții, la punctul 247 din hotărârea respectivă, el a apreciat că această decizie nu adusese atingere principiului egalității de tratament.

- 155 Contrar argumentației recurentelor, această concluzie nu este afectată de nicio eroare de drept. Astfel, din cuprinsul punctelor 246 și 247 din hotărârea atacată rezultă că Tribunalul a considerat în esență, în mod întemeiat, că Comisia a aplicat în mod corect tuturor întreprinderilor în cauză aceeași metodă de calcul al cuantumului amenzii, întemeiată pe luarea în considerare a valorii vânzărilor, și că împrejurările evidențiate de recurente, care justifică, în opinia lor, recurgerea la o metodă de calcul diferită, nu sunt de natură să afecteze această apreciere.
- 156 În ceea ce privește, în al patrulea rând, principiul proporționalității, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe consacrate a Curții, nu este de competența acesteia, atunci când se pronunță cu privire la chestiuni de drept în cadrul unui recurs, să substituie, pentru motive de echitate, aprecierea Tribunalului cu propria apreciere, atunci când acesta se pronunță, în exercitarea competenței sale de fond, asupra cuantumului amenzilor impuse unor întreprinderi ca urmare a încălcării de către acestea a dreptului Uniunii. Astfel, Curtea ar trebui să constate o eroare de drept săvârșită de Tribunal, ca urmare a caracterului inadecvat al cuantumului unei amenzi, doar în măsura în care aceasta ar aprecia că nivelul sancțiunii este nu numai inadecvat, ci și excesiv, până la a fi disproporționat (Hotărârea din 30 mai 2013, Quinn Barlo și alții/Comisia, C-70/12 P, nepublicată, EU:C:2013:351, punctul 57, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 26 septembrie 2018, Philips și Philips France/Comisia, C-98/17 P, nepublicată, EU:C:2018:774, punctul 107).
- 157 Or, recurentele nu au demonstrat motivele pentru care cuantumul amenzii care le-a fost aplicată ar fi excesiv până la a fi disproporționat.
- 158 Rezultă din ceea ce precedă că al patrulea motiv trebuie să fie respins în ansamblul său ca nefondat.

Cu privire la anularea hotărârii atacate

- 159 Așa cum reiese din analiza celui de al treilea motiv al recurentelor, la punctele 55-86 din prezenta hotărâre, Tribunalul a săvârșit erori de drept.
- 160 În aceste condiții, se impune anularea hotărârii atacate.

Cu privire la acțiunea în fața Tribunalului

- 161 În conformitate cu articolul 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul în care recursul este întemeiat, Curtea anulează decizia Tribunalului. În acest caz, Curtea poate fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată, fie să trimită cauza Tribunalului pentru a se pronunța asupra acesteia.
- 162 În speță, trebuie să se soluționeze în mod definitiv litigiul, care este în stare de judecată.
- 163 După cum s-a arătat la punctul 33 din prezenta hotărâre, în susținerea acțiunii lor în fața Tribunalului, recurentele au invocat două motive.
- 164 În cadrul primului motiv invocat în fața Tribunalului, recurentele susțin, în ceea ce privește participarea lor la încălcările distincte care compun încălcarea unică și continuă care le-a fost imputată, că Comisia nu a făcut această afirmație în cursul procedurii administrative și că

afirmația menționată a fost prezentată pentru prima dată în decizia în litigiu, cu încălcarea dreptului lor la apărare. Această decizie ar fi de asemenea afectată de un viciu de motivare în ceea ce privește constatarea încălcărilor distincte amintite.

- 165 În ceea ce privește critica referitoare la încălcarea obligației de motivare, trebuie să se considere că, pentru motivele enunțate la punctele 78-90 din prezenta hotărâre, Comisia nu și-a motivat decizia în ceea ce privește participarea recurentelor la încălcările distincte care compun încălcarea unică și continuă care le-a fost imputată.
- 166 Prin urmare, fără a fi necesar să se examineze celelalte argumente invocate în cadrul primului motiv prezentat de recurente în susținerea acțiunii lor, acest motiv trebuie să fie admis în măsura în care se reproșează Comisiei că nu a motivat suficient decizia în litigiu în ceea ce privește participarea lor la aceleași încălcări distincte.
- 167 Ținând seama de ceea ce precedă și în lumina celor precizate la punctele 55-58 din prezenta hotărâre, articolul 1 litera (g) din decizia în litigiu trebuie să fie anulat în măsura în care se constată că recurentele au încălcat articolul 101 TFUE și articolul 53 din Acordul privind SEE prin participarea la mai multe încălcări distincte.
- 168 Prin intermediul celui de al doilea motiv al acțiunii lor în fața Tribunalului, recurentele susțin, în cadrul unui prim aspect, că Comisia le-a aplicat o amendă calculată în raport cu veniturile obținute de la Dell care fuseseră transferate către Quanta în temeiul unor acorduri de partajare a veniturilor în vigoare între recurente și Quanta. În cadrul unui al doilea aspect, recurentele susțin că, întrucât decizia în litigiu nu a luat în considerare comportamentul lor substanțial mai redus în raport cu cel al anumitor alți destinatari, Comisia a încălcat principiile egalității de tratament și proporționalității, articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003 și Orientările privind calcularea amenzilor.
- 169 În speță, cu privire la, în primul rând, primul aspect al celui de al doilea motiv al acțiunii, trebuie să se considere că, pentru motivele enunțate la punctele 141-158 din prezenta hotărâre, în ceea ce privește critica referitoare la metoda de calcul al amenzii, decizia în litigiu nu a adus atingere nici principiilor egalității de tratament și proporționalității, nici Orientărilor privind calcularea amenzilor.
- 170 În al doilea rând, în ceea ce privește al doilea aspect al celui de al doilea motiv al acțiunii, Curtea își însușește motivarea dezvoltată de Tribunal la punctele 253-264 din hotărârea atacată. Prin urmare, pentru motivele expuse la aceste puncte, precum și pentru cele care sunt expuse la punctul precedent din prezenta hotărâre, acest al doilea motiv trebuie să fie respins.
- 171 Trebuie să se statueze de asemenea, în temeiul competenței de fond recunoscute Curții la articolul 261 TFUE și la articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003, asupra cuantumului amenzii care trebuie aplicată recurentelor (Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España și alții/Comisia, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctul 87, precum și jurisprudența citată).
- 172 În această privință, trebuie amintit că Curtea, pronunțându-se ea însăși în mod definitiv asupra litigiului în temeiul articolului 61 primul paragraf a doua teză din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, este autorizată, în cadrul exercitării competenței sale de fond, să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere și, în consecință, să anuleze, să reducă sau să majoreze

amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată (Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España și alții/Comisia, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctul 88, precum și jurisprudența citată).

- 173 Pentru a stabili cuantumul amenzii aplicate, revine Curții sarcina de a aprecia ea însăși circumstanțele speței și tipul de încălcare în cauză (Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España și alții/Comisia, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctul 89, precum și jurisprudența citată).
- 174 Acest exercițiu presupune, în temeiul articolului 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, să se ia în considerare, pentru fiecare întreprindere sancționată, gravitatea încălcării în cauză, precum și durata acesteia, cu respectarea principiilor, printre altele, ale motivării, proporționalității, individualizării sancțiunilor și egalității de tratament, fără ca normele indicative definite de Comisie în orientările sale să creeze obligații pentru Curte, chiar dacă acestea din urmă pot ghida instanțele Uniunii atunci când își exercită competența de fond (Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España și alții/Comisia, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctul 90, precum și jurisprudența citată).
- 175 În speță, Curtea apreciază că niciunul dintre elementele invocate de recurente în cadrul prezentei cauze și niciun motiv de ordine publică nu justifică recurgerea la competența sa de fond pentru a reduce cuantumul amenzii prevăzute la articolul 2 litera (g) din decizia în litigiu.
- 176 Ținând seama de ansamblul considerațiilor care precedă, se impune anularea articolului 1 litera (g) din decizia în litigiu, în măsura în care prin acesta se constată că recurentele au încălcat articolul 101 TFUE și articolul 53 din Acordul privind SEE prin participarea la mai multe încălcări distincte, și respingerea în rest a acțiunii.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 177 În conformitate cu articolul 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.
- 178 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Articolul 138 alineatul (3) din regulamentul menționat precizează că, în cazul în care părțile cad fiecare în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată. Totuși, în cazul în care împrejurările cauzei justifică acest lucru, Curtea poate decide ca, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, o parte să suporte o fracțiune din cheltuielile de judecată efectuate de cealaltă parte.
- 179 În speță, recurentele au solicitat obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurilor în primă instanță și în recurs, iar aceasta a căzut în pretenții în stadiul recursului, precum și, în parte, în primă instanță. Concluziile în primă instanță ale recurentelor au fost respinse în parte.
- 180 În aceste condiții, având în vedere împrejurările cauzei, Curtea consideră că se impune obligarea Comisiei să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată aferente atât procedurii în primă instanță, cât și procedurii de recurs, totalitatea cheltuielilor de judecată efectuate de recurente în

cadrul prezentului recurs, precum și jumătate din cele efectuate de acestea în primă instanță. Recurențele suportă jumătate din propriile cheltuieli de judecată aferente procedurii în primă instanță.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară și hotărăște:

- 1) Anulează Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene din 12 iulie 2019, Sony Optiarc și Sony Optiarc America/Comisia (T-763/15, nepublicată, EU:T:2019:517).**
- 2) Anulează articolul 1 litera (g) din Decizia C(2015) 7135 final a Comisiei din 21 octombrie 2015 referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul AT.39639 – Unități de disc optice), în măsura în care prin acesta se constată că Sony Optiarc Inc. și Sony Optiarc America Inc. au încălcat articolul 101 TFUE și articolul 53 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 prin participarea, între 25 iulie 2007 și 29 octombrie 2008 și, respectiv, între 25 iulie 2007 și 31 octombrie 2007, la mai multe încălcări distincte.**
- 3) Respinge în rest acțiunea.**
- 4) Obligă Comisia Europeană să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată aferente atât procedurii în primă instanță, cât și procedurii de recurs, totalitatea cheltuielilor de judecată efectuate de Sony Optiarc Inc. și de Sony Optiarc America Inc. în cadrul prezentului recurs, precum și jumătate din cele efectuate de acestea în primă instanță.**
- 5) Sony Optiarc Inc. și Sony Optiarc America Inc. suportă jumătate din propriile cheltuieli de judecată aferente procedurii în primă instanță.**

Semnături